

23.01.2023 – 7-А

Всесвітня історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Англія в 11-15 ст. Велика хартія вольностей.

Мета: розвивати вміння показувати на карті Англію, її основні міста; мати уявлення про розвиток Англії у період Середньовіччя; розповідати про реформи Генріха II Плантагенета; знати про процес формування в Англії станової монархії. продовжити формування умінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, висказувати думки на ґрунті отриманої інформації; формувати повагу учнів до боротьби англійського народу за свою незалежність.

Опрацюйте опорний конспект:

Сьогодні **Англія** — це складова Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії — держави, розташованої на північному заході Європи, на Британських островах, що їх ще давні греки називали Альбіоном. Назва «Британія» вперше з'явилася в період правління Юлія Цезаря. Від наступних і до 410 р. її території перебували під впливом Римської імперії. Упродовж V-VI ст. власне Англію захопили германці: англи, сакси та юти. Місцеві кельти або підкорилися їм, або втекли в країни Європи, або відступили на північ і захід — у Шотландію, Уельс та Ірландію. Однак із початком великих походів вікінгів для англо-саксів теж настали складні часи. «Північні люди» майже безкарно грабували, засновували власні поселення та навіть утворили окремий район Данло, де прижилися за своїми законами вихідці переважно з Данії. Згодом англійський престол зацікавив герцога Нормандії Вільгельма. У 1066 р., перетнувши протоку Ла-Манш разом із добірним військом, він у битві поблизу містечка Гастінгс розбив англо-саксів. Перемога подарувала йому величезні володіння та славне прізвисько в історії — відтоді він іменувався Вільгельмом I Завойовником (1066-1087).

Перший нормандський король Англії нещадно карав будь-який спротив місцевих аристократів і довіряв феодалам зі свого оточення. Країну швидко вкрили споруджені ними замки. Гонінь зазнали й духовні особи, яких також змінили прибульці. У 1086 р. провели докладний перепис населення і майна. Результати обліку записали в «Книгу страшного суду» (вважалося, що англієць мав надавати про себе та родину повну інформацію, як на Божому суді). Згідно із записами, в Англії в XI ст. жило близько 1,5 млн громадян, із яких лише 75 тис. становили міщани. Хоча деякі селяни (їх називали фригольдерами) зберігали особисту свободу, більшість перетворили у віллів, які виконували повинності та сплачували податки.

Разом з нормандцями в Англію «прийшли» внутрішні чвари, що розгорілися одразу після смерті Вільгельма I Завойовника. Його сини не могли поділити владу, тому воювали аж до знищення, внаслідок чого у 1153 р. нормандська династія вигасла. На англійському троні утвердився рід Плантагенетів.

Король Генріх II Плантагенет (1133-1189) увійшов в англійську історію як один із найвидатніших реформаторів. По-перше, він надавав привілеї містам, звідки отримував чималі кошти, дарунки і, що головне, підтримку проти бунтівних рицарів. По-друге, провів судову реформу, відповідно до якої за невелику доплату вільна людина могла перенести розгляд своєї справи із суду, який підлягав феодалові, в королівський. «Вибивання» зізнань, тобто тортури, скасували,

натомість винувстановлювали присяжні. Відомо й про інші тодішні зміни. Скажімо, ввели «щитові гроші». Землевласників не зобов'язували воювати за межами їхніх володінь. Замість того вони вносили до королівської скарбниці певну плату, за котру наймали добре навчених військових, часто — із селян, які залюбки служили лучниками. Вдалим особистим і «державним» успіхом Генріха II Плантагенета виявився шлюб із Еленорою (Елеонорою) Аквітанською. Оскільки вона була єдиною спадкоємицею Аквітанії (історичної провінції на південному заході сучасної Франції), її землі, як посаг, перейшли чоловікові. Території англійської корони зросли в кілька разів і значно перевищували володіння французьких правителів.

Опісля із Плантагенетів уславився Ричард I Левине Серце (1157-1199). У джерелах його описано як взірцевого рицаря та хрестоносця, який майже не перебував удома, залишаючи державу, її престол під опікою молодшого брата Іоанна. А той, щоб наситити постійні воєнні апетити невгамовного «старшого», підвищував податки, всіляко утискав селян і міщан. Ті ж, не розуміючи такого ставлення, свято вірили в «доброго короля», який повернеться з походів та покарає злого, корисливого поганця. Коли ж Ричард I загинув, а брат залишився на престолі й продовжував свавільничати, англійці збунтувалися. (До того ж Іоанн, якого за невдачі прозвали Безземельним, втратив підтримку знаті, зазнав дошкульних поразок у протистоянні з французами.) У 1215 р., після перемоги повстання, він підписав «Велику хартію вольностей» — унікальний документ, який (сукупно ще з кількома) виконує роль британського основного закону дотепер. «Хартія...» або, як ще її називають, «Магна карта» забороняла монархові самовільно підвищувати податки. Для обмеження єдиновладдя збиралася рада із двадцяти п'яти баронів, які у разі зловживань мали право оголосити вінценосця поза законом і розпочати проти нього силові дії. Окремі статті закріплювали вольності духовенства, рицарів і «тих, які працюють».

Іоан Безземельний
(1199-1216)

Велика хартія вольностей.
Перша сторінка манускрипту
XIV ст.

Велика хартія вольностей

1215р.

Велика хартія
вольностей

- Принцип недоторканності особи
- Недоторканність володінь баронів, церкви, міських привілеїв
- Податки та штрафи в державну казну відповідно до встановлених норм
- Захист від сваволі чиновників. парламенту
- Сприяння розвитку торгівлі і ремесла

Перегляньте відео: <https://youtu.be/aUsVTf1wDUM>

Домашнє завдання: прочитати пар. 18. Запишіть основні положення Великої хартії вольностей.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com